

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ตัวแบบการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน ประเภทผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ความสามารถทางการแข่งขัน ผลการดำเนินงานขององค์กร (2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ความสามารถทางการแข่งขัน ผลการดำเนินงานขององค์กร (3) เพื่อสร้างตัวแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันไปสู่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดและงานวิจัยของหลายท่าน เช่น Porter (2008), Ahmad (2010), Palihawadana & Theodosiou (2011), Peng & Kerry (2013), Swords (2013), Harzing & Giroud (2014), Ritthaisong, Johri & Speece (2014), Sahno & Shevtshenko (2014), Oakland (2014), Anheier (2014), Ayob & Freixanet (2014), Bank (2014), Khanam, Siddiqui & Talib (2015), Jevgeni, Eduard & Roman (2015), Sahno (2015) เป็นต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) ทรัพยากรพื้นฐาน (2) ระบบการทำงาน และ (3) บทบาทของภาครัฐ แนวคิดและงานวิจัยของหลายท่าน เช่น Bemd, (2012), Swapna & Raja (2012), Davidson (2013), Raja, Bourne, Goffin, Jakkol & Martinez (2013), Bustinza, Bigdeli, Baines & Elliot (2015), Corbett (2015) เป็นต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) ด้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกลยุทธ์ (2) ด้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงาน และ (3) ด้านการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรม แนวคิดและงานวิจัยของหลายท่าน เช่น Bristow (2010), Crouch (2010), Smit (2010), Porter (2011), Sirmon, Hitt, Ireland & Gilbert (2011), Aghdaie, Seidi & Riasi (2012), Barney (2012), Hitt, Ireland & Hoskisson (2012), Ketels (2013) เป็นต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความสามารถทางการแข่งขัน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) ด้านการสร้างความแตกต่าง (2) ด้านการลดต้นทุน และ (3) ด้านตลาดเฉพาะกลุ่ม และงานวิจัยของหลายท่าน เช่น Battor & Battor (2010), Li, Su & Liu (2010), Dutu & Halmajan (2011), Pekuri, Haapasalo & Herrala (2011), Soliman (2011) เป็นต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของผลการดำเนินงานขององค์กร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ (1) ด้านการเงิน (2) ด้านลูกค้า (3) ด้านกระบวนการภายใน และ (4) ด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโต

ผู้วิจัยกำหนดประชากรการวิจัยครั้งนี้ คือ วิสาหกิจชุมชนประเภทผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายในประเทศไทย จำนวน 2,225 แห่ง ที่ผ่านการคัดสรรสินค้า OTOP ระดับ 4-5 ดาว ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage-Sampling) ได้วิสาหกิจชุมชน จำนวน 420 แห่ง โดย

กำหนดผู้ให้ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนละ 1 คน ได้แก่ ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เลขานุการ หรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ รวมผู้ให้ข้อมูล 420 คน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ทางไปรษณีย์ (Mailing) ตั้งแต่เดือนเมษายน-มิถุนายน 2559 และได้รับแบบสอบถาม กลับคืนจำนวน 324 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับคืน (Response Rate) ร้อยละ 77.14

สำหรับการนำเสนอเนื้อหาในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 4 หัวข้อดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อจำกัดของการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 6 หัวข้อ คือ (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ค่าเฉลี่ยของตัวแปรทรัพยากรพื้นฐาน ระบบการทำงาน บทบาทของภาครัฐ การเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ความสามารถทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กร (3) ดัชนีความกลมกลืนของโมเดลรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ความสามารถทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กร (4) ผลการวิเคราะห์เส้นทาง (5) การปรับโมเดล และ (6) ผลการสนทนากลุ่ม มีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 92.60) ส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 67.00) รองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 25.90) ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 85.20) รองลงมาได้แก่ ปริญญาตรี (ร้อยละ 14.20) ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่ มีระยะเวลาตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 79.00) รองลงมาได้แก่ ระหว่าง 6-10 ปี (ร้อยละ 18.50) และระหว่าง 1-5 ปี (ร้อยละ 2.50) ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมาแล้ว 11 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 51.20) รองลงมาได้แก่ 6-10 ปี (ร้อยละ 38.00) ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นประธานกลุ่ม (ร้อยละ 82.70) รองลงมาได้แก่ สมาชิก (ร้อยละ 8.00) และ รองประธานกลุ่ม (ร้อยละ 4.90)

การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน/ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน (ร้อยละ 31.20) รองลงมาได้แก่ เกิดจากการแก้ไขปัญหาร่วมกันของกลุ่ม (ร้อยละ 26.00) และเกิดจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน (ร้อยละ 18.90) ส่วนใหญ่ได้รับระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ 4 ดาว (ร้อยละ 56.20) และ 5 ดาว (ร้อยละ 43.80) จำนวนสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 11-20 ราย (ร้อยละ 36.40) รองลงมาได้แก่ มากกว่า 40 คนขึ้นไป (ร้อยละ 22.20) และอยู่

ระหว่าง 21-30 คน (ร้อยละ 18.80) วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เริ่มก่อตั้งมา 11 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 60.50) รองลงมาได้แก่ ตั้งมา 5-10 ปี (ร้อยละ 34.00) และไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ 5.60) รูปแบบของผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย (ร้อยละ 65.74) และผลิตภัณฑ์แปรรูป (ร้อยละ 34.26) ส่วนใหญ่ได้เงินทุนเป็นเงินสดจากการระดมทุนของสมาชิก (ร้อยละ 36.40) รองลงมาได้แก่ ทุนที่เป็นเงินสดได้จากภายนอกชุมชน (ร้อยละ 18.80) และทุนทางปัญญาของชุมชน (ร้อยละ 16.70) ทุนเริ่มต้นไม่เกิน 50,000 บาท (ร้อยละ 63.60) รองลงมาได้แก่ ระหว่าง 50,000-100,000 บาท (ร้อยละ 19.10) ยอดขายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 10,000 - 100,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 64.50) รองลงมาได้แก่ 100,001 - 500,000 บาท (ร้อยละ 16.00) สมาชิกรายบุคคลส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 76.50) รองลงมาได้แก่ 5,000 - 10,000 บาท (16.70) และ 10,001 - 20,000 บาท (ร้อยละ 3.10)

2. ค่าเฉลี่ยของตัวแปรทรัพยากรพื้นฐาน ระบบการทำงาน บทบาทของภาครัฐ การเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ความสามารถทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กร

(1) ทรัพยากรพื้นฐาน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง วิสาหกิจชุมชนมีทรัพยากรพื้นฐานเกี่ยวกับด้านทรัพยากรกายภาพ วิสาหกิจชุมชนมีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทำให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน นำวัตถุดิบจากแหล่งชุมชนหรือใกล้เคียงมาใช้ในการผลิตสามารถใช้เทคโนโลยี เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์การผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารจัดการ โครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคที่เป็นปัจจัยในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านทรัพยากรมนุษย์ สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กฎระเบียบ ระบบการทำงาน และกิจกรรมภายในวิสาหกิจชุมชน มีขวัญและกำลังใจ และพึงพอใจในบทบาทหรือหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย

ด้านทรัพยากรแหล่งเงินทุน วิสาหกิจชุมชน ได้รับการสนับสนุนเงินทุนบางส่วนจากภายนอกชุมชน สามารถจัดหาหรือเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเพียงพอ ตามความต้องการ มีการบริหารจัดการเงินทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถระดมทุนในรูปแบบหุ้นตามที่กำหนดไว้ได้โดยสะดวก สามารถเข้าถึงและขอทราบข้อมูลการบริหารจัดการทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนได้ตลอดเวลา

ด้านทรัพยากรความรู้ สมาชิกมีการแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ตลอดเวลา มีการพัฒนาทักษะฝีมือ และความรู้เพิ่มขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้ ความสามารถมาใช้ในการจัดการการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการกลุ่ม และการผลิต มีความมุ่งมั่น จริงจังในการพัฒนาทักษะฝีมือ และแสวงหาความรู้มาใช้ในการดำเนินงาน มีการแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาและผสมผสานกับภูมิปัญญาให้เกิดผลิตภัณฑ์/ นวัตกรรมใหม่ ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์/ สินค้าใหม่ ๆ ออกสู่ตลาดโดย

ไม่หยุดนิ่ง มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่หลากหลาย สามารถนำมาใช้ในกระบวนการดำเนินการผลิตได้มีทำเล ที่ตั้งเหมาะสม และเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันได้

(2) ระบบการทำงาน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการทำงาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง วิสาหกิจชุมชนมีระบบการทำงานเกี่ยวกับด้านระบบการวางแผน วิสาหกิจชุมชนมีการวางแผน กำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาวไว้อย่างชัดเจน มีระบบการวางแผนและการแบ่งหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนไว้อย่างชัดเจน มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการวางแผน กฏระเบียบ หรือข้อบังคับ มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน (แผนบริหารองค์กร และแผนประกอบการ) บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน มีการวางแผนเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหรือการผลิต เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้อย่างเหมาะสม

ด้านระบบฐานข้อมูล วิสาหกิจชุมชนมีการบันทึกฐานข้อมูลเพื่อการควบคุมและตรวจสอบระบบบัญชี/ การเงินที่มีประสิทธิภาพ มีการบันทึก/ จัดเก็บฐานข้อมูลของลูกค้าไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สามารถนำฐานข้อมูลทุกด้าน ทั้งหมดที่จัดเก็บไว้ มาใช้สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน มีการจัดเก็บฐานข้อมูล ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเป็นปัจจุบัน สามารถนำกลับมาใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มีการสรรหา จัดหา จัดทำ และเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจการไว้อย่างเป็นระบบ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์แก่สมาชิก เครือข่าย และบุคคลภายนอกอย่างสม่ำเสมอ

ด้านระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิต บุคลากรของวิสาหกิจชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการควบคุม ตรวจสอบในทุกขั้นตอน มีระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีประสิทธิภาพ มีการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ วัตถุดิบ กระบวนการผลิต และการบริหารสินค้าคงคลัง ที่มีประสิทธิภาพ มีการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

(3) บทบาทของภาครัฐ เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐ อยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง วิสาหกิจชุมชนมีบทบาทของภาครัฐเกี่ยวกับด้านการรับรู้ และการใช้ประโยชน์การส่งเสริม และสนับสนุนจากนโยบายของภาครัฐ การรับรู้ของภาครัฐสามารถนำไปสู่การประเมินประสิทธิผลของการสื่อสารในวิสาหกิจชุมชน การฝึกอบรม การให้คำปรึกษา/ แนะนำของภาครัฐ ทำให้วิสาหกิจชุมชน สามารถปฏิบัติงานและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ให้กับกลุ่มของท่านเพิ่มสูงขึ้นได้ มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย ข้อกำหนด หรือการส่งเสริมของภาครัฐได้อย่างต่อเนื่อง สามารถใช้ประโยชน์จากการส่งเสริมและสนับสนุนของภาครัฐสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับกลุ่มของท่านได้ สามารถประเมินประโยชน์ที่จะได้รับผ่านการสนับสนุนจากนโยบายของภาครัฐ การส่งเสริมและสนับสนุน

ของภาครัฐ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนได้ การส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับระบบการผลิตทางด้านเครื่องมือ เครื่องจักรของภาครัฐ จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการที่ได้มาตรฐาน และรวดเร็วทันความต้องการของลูกค้ายิ่งขึ้น การรับรู้นโยบายของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับกลุ่มของท่านได้

ด้านการส่งเสริมการส่งออก กิจกรรมการส่งออกของภาครัฐทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการ (Value Added) ให้แก่ทรัพยากร การส่งเสริมการส่งออกของภาครัฐทำให้ท่านมีช่องทางการจัดจำหน่ายและเครือข่ายเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมการส่งออกของภาครัฐเป็นการขยายกำลังผลิตย่อมเป็นการช่วยลดต้นทุนต่อหน่วยให้ต่ำลง ภาครัฐส่งเสริมการส่งออกจะส่งผลให้สินค้าและบริการมีความน่าเชื่อถือ และเชื่อมั่นในการลงทุนเพิ่มมากขึ้น วิสาหกิจชุมชนจะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงองค์กรได้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญในการส่งเสริมการส่งออก

(4) การเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ อยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง วิสาหกิจชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจเกี่ยวกับด้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกลยุทธ์ เป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ และพันธกิจได้ ทำให้ทิศทางการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเปลี่ยนแปลงสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบกลยุทธ์การบริหารจัดการ/ การผลิตให้สอดคล้องกับสภาพการแข่งขัน ได้สนับสนุนและส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบกลยุทธ์ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับวิสาหกิจชุมชนได้ สมาชิกสามารถนำการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้เป็นจริงได้

ด้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ของสินค้าและบริการ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สามารถจัดหาหรือเพิ่มช่องทางใหม่ ๆ เพื่อความสะดวกในการซื้อหรือใช้บริการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความแตกต่างและโดดเด่นในผลิตภัณฑ์/ บริการ ให้ลูกค้าเกิดความประทับใจได้ สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ สามารถพัฒนารูปแบบ/ กระบวนการทำงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการซื้อ-ขาย ของตลาดได้ ด้านการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรม วิสาหกิจชุมชนสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสินค้าและบริการเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สามารถจัดหา/ เพิ่มช่องทางใหม่ ๆ เพื่อความสะดวกในการซื้อ/ ใช้บริการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความแตกต่างและโดดเด่นในผลิตภัณฑ์/ บริการ ให้ลูกค้าเกิดความประทับใจได้ สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ สามารถพัฒนารูปแบบ/ กระบวนการทำงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการซื้อ-ขาย ของตลาดได้

(5) ความสามารถทางการแข่งขัน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการแข่งขัน อยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง วิสาหกิจชุมชนมีความสามารถทางการแข่งขันเกี่ยวกับด้านการสร้างความแตกต่าง ตัวสินค้าและบริการของวิสาหกิจชุมชนมีความโดดเด่น แตกต่าง และมีคุณค่าเฉพาะท้องถิ่น ไม่เหมือนกับสินค้าและบริการที่อื่น ๆ เกิดจากภูมิปัญญา วัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นทุนทางสังคมนำไปสู่อัตลักษณ์ โดดเด่น และแตกต่างกว่าคนอื่น รูปแบบของสินค้า ภาพลักษณ์ ตรายี่ห้อ มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว มีความแตกต่าง สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ มีกรรมวิธีการผลิตสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งยากต่อการลอกเลียนแบบ อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการผลิต ส่งผลให้เกิดอัตลักษณ์และความแตกต่างของกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ เป็นผู้นำทางด้านการตลาด และตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าเฉพาะกลุ่มได้อย่างตรงใจ ทราบกลุ่มเป้าหมายในการจำหน่ายสินค้าและบริการของท่านอย่างชัดเจน

ด้านการลดต้นทุน วิสาหกิจชุมชนมีภูมิประเทศเอื้อต่อการผลิตสินค้า และสามารถจัดหาวัตถุดิบการผลิตในพื้นที่ที่มีต้นทุนต่ำได้ สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันในท้องถิ่น อาทิ แรงงานที่มีฝีมือ วัตถุดิบ ปัจจัยการผลิต เพื่อลดต้นทุนการผลิตได้ มีแรงงานฝีมือเพิ่มมากขึ้น ทำให้ต้นทุนการจ้างลดลง มีการวางแผน เก็บรวบรวมข้อมูลการทำงาน และการควบคุมคุณภาพการผลิตที่ดี สามารถลดต้นทุนให้ต่ำลงได้

ด้านตลาดเฉพาะกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนสามารถจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำมาใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนได้ สามารถคาดคะเนความต้องการในอนาคตของลูกค้าได้ ทำให้เกิดพฤติกรรมการซื้อซ้ำในสินค้า สามารถกำหนดกลยุทธ์ต้นทุนต่ำเฉพาะกลุ่ม โดยกำหนดราคาได้ต่ำกว่าตลาด ใช้กับตลาดเฉพาะกลุ่ม สามารถกำหนดราคาที่สูงกว่า ใช้กับตลาดเฉพาะกลุ่ม หมายถึงตลาดที่มีผู้บริโภคมีความต้องการเฉพาะเจาะจงและมีจำนวนน้อย

(6) ผลการดำเนินงานขององค์กร เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กร อยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง วิสาหกิจชุมชนมีผลการดำเนินงานขององค์กรเกี่ยวกับด้านการเงิน วิสาหกิจชุมชนมีการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีผลกำไรเพิ่มมากขึ้น มีการบริหารจัดการช่วยให้สมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้ และยอดขายเพิ่มขึ้น มีการผลิตสินค้าหรือบริการที่หลากหลาย ตอบสนองความต้องการของลูกค้าเพิ่มมากขึ้น มีผลประกอบการกำไรเพิ่มขึ้นในทุกปี สามารถผลิตสินค้าหรือบริการรูปแบบใหม่ ๆ มีคุณภาพ ที่สร้างความแตกต่างและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค มีการติดต่อสื่อสารระหว่างแผนกงานภายในอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ด้านลูกค้า ลูกค้ากลับมาซื้อสินค้าและบริการของวิสาหกิจชุมชนซ้ำ และจงรักภักดีต่อสินค้าของวิสาหกิจชุมชน มีการกำหนดเกณฑ์การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์แก่สมาชิกอย่างเป็นธรรม ลูกค้ามีความพึงพอใจในสินค้าและบริการของวิสาหกิจชุมชนเพิ่มมากขึ้น มีการวางแผน และกำหนดกิจกรรมทางการตลาดอย่างต่อเนื่องทุกปี มีการควบคุมต้นทุนภายในอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ด้านกระบวนการภายใน วิสาหกิจชุมชนสามารถลดต้นทุนในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ได้ มีความสามารถในการหาช่องทางกระจายสินค้า เข้าถึงลูกค้ารายใหม่ได้ ได้รับส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น

ด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโต สมาชิกส่วนใหญ่ของวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น ชุมชนได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการ/ การดำเนินงาน/ การผลิตของวิสาหกิจชุมชน สมาชิกมีความพึงพอใจโดยดูจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการผลิตโดยใช้ทรัพยากร/ ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการและระบบการผลิตที่ดี และสามารถนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีได้ มีโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สามารถลดความผิดพลาดและความสูญเสียในกระบวนการผลิตได้ มีกระบวนการบริหารจัดการการผลิตที่รวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีกว่าคู่แข่ง

3. ดัชนีความกลมกลืนของโมเดลรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ความสามารถทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์กร

ผลการวิเคราะห์โมเดลครั้งแรก พบว่า ค่าดัชนีความกลมกลืนยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ค่าดัชนี $\chi^2 (778.76) / df (155) = 5.02$, CFI = 0.97, GFI = 0.81, AGFI = 0.74, RMSEA = 0.112 และ SRMR = 0.029 ซึ่งค่าสถิติที่สำคัญบางตัวยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ห่อ้งค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ตามบริบทวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย ผลที่ได้คือ จำนวนตัวแปรสังเกตได้ลดลง โดยสร้างเป็นตัวแปรใหม่ในรูปขององค์ประกอบร่วม ที่เป็นการรวมกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันมากอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลบนพื้นฐานบริบทของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อให้โมเดลใหม่นี้ว่า BT-SMCE Model พบว่า ตัวแปรทรัพยากรพื้นฐาน (Resource Base: RSB) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ทรัพยากรกายภาพ (Physical Resource: RPRP) ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource: RHRH) ทรัพยากรแหล่งเงินทุน (Funding Resource: RFRF) และทรัพยากรความรู้ (Knowledge Resource: RKRH) ตัวแปรระบบการทำงาน (Working System: WKS) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ระบบการวางแผน (Planning System: WPSP) ระบบฐานข้อมูล (Database System: WDSD) และระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิต (Quality Control System: WQSP) ตัวแปรบทบาทของภาครัฐ (Government of Role: GOR) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ การรับรู้และการใช้ประโยชน์การส่งเสริมและสนับสนุนจากนโยบายของภาครัฐ (Recognition and Support Utilization of Government: GGSG) และส่งเสริมการส่งออก (Exporting Support: GESE) ตัวแปรการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ

(Business Transformation: BTF) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบกลยุทธ์ (Strategy Model Transformation: TSTS) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงาน (Operating Model Transformation: TOTO) และการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Innovation and Technology Transformation: TITI) ตัวแปรความสามารถทางการแข่งขัน (Competitiveness: COM) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การสร้างความแตกต่าง (Differentiation: CDFF) ด้านการลดต้นทุน (Cost Reduction: CCPC) ด้านตลาดเฉพาะกลุ่ม (Market Focus: CFPC) ตัวแปรผลการดำเนินงานขององค์กร (Organizational Performance: PFM) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ด้านการเงิน (Financial Perspective: PEPI) ด้านลูกค้า (Customer Perspective: PCPF) ด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective: PCPI) ด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโต (Learning and Growth Perspective: PLPI)

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้องของโมเดลสมการเชิงโครงสร้างด้วยการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และค่า R^2 เพื่อตรวจสอบความผันแปรร่วมของตัวบ่งชี้ ทั้ง 6 โมเดลการวัด มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงภายนอกของ BT-SMCE โมเดล พบว่า โมเดลการวัดตัวแปรแฝงทั้ง 3 โมเดล มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 4 ดัชนี ที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงภายในของ BT-SMCE โมเดล พบว่า โมเดลการวัดตัวแปรแฝง ทั้ง 3 โมเดล มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 4 ดัชนี ที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับ

4. ผลการวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง พบว่า

- (1) ทรัพยากรพื้นฐาน (RSB) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ (BTF) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.14 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- (2) ระบบการทำงาน (WKS) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ (BTF) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.54 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- (3) บทบาทของภาครัฐ (GOR) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ (BTF) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.30 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- (4) ทรัพยากรพื้นฐาน (RSB) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางการแข่งขัน (COM) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.12 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ความสามารถทางการแข่งขัน (COM) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากทรัพยากรพื้นฐาน (RSB) โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.11 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- (5) ระบบการทำงาน (WKS) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางการแข่งขัน (COM) โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.05 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. การปรับโมเดล

ผู้วิจัยดำเนินการปรับโมเดล โดยการวิเคราะห์โมเดลหลังจากวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม พบว่า ค่าดัชนีความกลมกลืนยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ค่าดัชนี $\chi^2 = 760.26$, $df = 137$, $p\text{-value} = 0.00000$, $CFI = 0.97$, $GFI = 0.80$, $AGFI = 0.72$, $RMSEA = 0.119$ และ $SRMR = 0.029$ ซึ่งค่าสถิติที่สำคัญบางตัว ยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับโมเดล (Model Modification) โดยให้ค่าความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กันได้ ผลการวิเคราะห์ ค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลโดยรวมหลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับโมเดล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 6 ดัชนีที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับ คือค่าดัชนี $\chi^2 (55.88) / df (46) = 1.214$, $CFI = 1.00$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.93$, $RMSEA = 0.026$ และ $SRMR = 0.012$ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า โมเดลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสม และกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6. ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลจากการสนทนากลุ่ม ประเด็นที่ 1 ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแต่ละท่าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง ตัวแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มความสามารถการแข่งขันไปสู่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมดังกล่าวอย่างไรบ้าง สรุปได้ดังนี้

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 1

แสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วยกับกรอบแนวคิดนี้ ตัวแปรครอบคลุมสมบูรณ์แล้ว เป็นแนวทางที่ดี ในส่วนของผู้ประกอบการที่จะพัฒนาเปลี่ยนแปลงหรือต่อยอดธุรกิจอย่างไร ต้องขึ้นอยู่กับทรัพยากรพื้นฐานของผู้ประกอบการ และแนวทางการพัฒนาของภาครัฐ แต่มองว่าจะนำไปสู่การส่งออก ระหว่างตัวแปรมีช่วงห่างสำหรับผู้ประกอบการที่เป็นวิสาหกิจชุมชน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบการอยากพัฒนาตัวเองไปสู่จุดไหน ซึ่งผลจากการวิจัยก็แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนแล้วว่า กรอบแนวคิดนี้ครอบคลุมที่ศึกษา และเป็นตัวแบบที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนได้ ตัวแปรทรัพยากรพื้นฐานเป็นตัวกำหนดตำแหน่งของวิสาหกิจชุมชนไว้แล้ว ว่าควรอยู่ระดับภาค ระดับประเทศ หรือระดับส่งออกระหว่างประเทศ เน้นย้ำว่าตัวแปรทรัพยากรพื้นฐานสำคัญที่สุด มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการประกอบการของวิสาหกิจชุมชนและนำไปสู่ความสามารถการแข่งขันได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับทรัพยากรพื้นฐาน และผลการดำเนินงานขององค์กรก็จะตามมาในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของวิสาหกิจชุมชน การควบคุมคุณภาพการผลิต หรือระบบการทำงานไปสู่การท่องเที่ยวแบบบูรณาการ กระแสการขายที่พิก แหล่งเรียนรู้ มาตรฐานของโฮมสเตย์ควบคู่ไปกับการขายสินค้า OTOP ถ้าจะยกระดับคุณภาพของสินค้าและกลุ่ม จำเป็นต้องมีเครือข่ายหรือองค์กร หน่วยงานรับรองมาตรฐาน

ต่าง ๆ และส่งเสริมสนับสนุนเชื่อมโยงการดำเนินงานให้ ซึ่งสอดคล้องกับ ตัวแปรการส่งเสริมของหน่วยงานรัฐ ด้านการส่งออกผู้ประกอบการไม่จำเป็นต้องส่งออกเอง มีตัวแทนเป็นผู้ส่งออก ซึ่งอาจจะเป็นองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ กำลังการผลิตของผู้ประกอบการเพียงพอหรือไม่ ภาครัฐส่งเสริมเป็นแค่กลไก ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการ ต้องทำให้เป็นเครือข่ายให้ได้ จึงจะมีพลังช่วยและรองรับ บางครั้งผู้ประกอบการรอแค่ภาครัฐมากเกินไป

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 2

เห็นด้วยกับกรอบแนวคิดดังกล่าว และมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 1 แต่มีความเห็นเพิ่มเติมในเรื่องของ หากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนำโมเดลนี้ไปใช้ได้จริง และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ เราจะสร้างประโยชน์และคุณภาพให้กับประเทศได้อีกมาก ซึ่งโมเดลครอบคลุมทั้งหมด หากจะนำไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน ไปสู่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือเข้มแข็งขึ้น กลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP ที่เป็นวิสาหกิจชุมชน มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ตัวแปรทรัพยากรกายภาพ วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ตัวแปรทรัพยากรมนุษย์ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงธุรกิจและสร้างความสามารถทางการแข่งขันได้ขึ้นอยู่กับสมาชิกในวิสาหกิจชุมชนเอง ส่วนตัวแปรทรัพยากรแหล่งเงินทุน ส่วนใหญ่จะเป็นทุนส่วนตัว หน่วยงานของรัฐสนับสนุนบ้าง แต่จะไม่เน้นการกู้ การพัฒนาแหล่งเงินทุนก็เป็นอีกประเด็นในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรความรู้ ส่วนใหญ่เป็นความรู้เดิมมาจากชาติพันธุ์ และมีหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกมาต่อยอดและเพิ่มเติม ด้านการส่งเสริมการส่งออก จะเป็นสิ่งที่ยากสำหรับวิสาหกิจชุมชน เราจะสามารถส่งออกได้ก็ต่อเมื่อ วิสาหกิจชุมชนผลักดันสินค้าของตนเองออกองค์กรใหญ่ เช่น ผลักออกมาอยู่ใน OTOP จังหวัด การท่องเที่ยว เข้ามาเป็นสมาชิกในสมาคมหรือสร้างเครือข่าย ฝากไว้ว่า โมเดลที่ได้จากงานวิจัยนี้จะต้องนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง อย่างน้อย 50 เปอร์เซ็นต์ ก็จะเป็นคุณภาพการสำหรับประเทศไทย

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 3

เห็นด้วยกับกรอบแนวคิดดังกล่าว และมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มอีก 2 ท่าน คือ ลำดับที่ 1 และ 2 แต่ก็มีความเห็นเพิ่มเติมในเรื่องของ บทบาทของภาครัฐ ด้านการส่งเสริมการส่งออก จำเป็นจะต้องมีการแปรรูปสินค้าด้วย เพื่อง่ายต่อการซื้อ-ขาย และในความเหมาะสมกับราคา เพราะสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายของไทย ส่วนใหญ่ราคาสูงจำเป็นต้องแปรรูปสินค้านำมา แต่เพิ่มมูลค่าในตัว และมีความเห็นต่อโมเดลนี้ว่า วิสาหกิจชุมชนพร้อมที่จะมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา หากแต่จะต้องมีเครือข่าย หรือภาคีภายนอกเข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนสิ่งที่เป็นทุนเดิมคือ ทรัพยากรพื้นฐานต่าง ๆ ที่กลุ่มมีอยู่แล้ว เพราะจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและผลักดันให้เกิดความสามารถทางการแข่งขัน ได้ และผลการดำเนินงานจะตามมาในทิศทางที่มีการเปลี่ยนแปลง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 4

เห็นด้วยกับกรอบแนวคิดดังกล่าว และมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้ง 3 ท่าน คือ ลำดับที่ 1, 2 และ 3 แต่ก็มีความเห็นเพิ่มเติมในเรื่องของการส่งออกสินค้า OTOP หากวิสาหกิจชุมชน จะสามารถทำได้ง่าย จำเป็นต้องสร้างเครือข่าย อาทิเช่น นำสินค้ามาฝากที่ศูนย์ OTOP จังหวัดสุรินทร์ เพราะมีการนำสินค้าของจังหวัดไปแสดงในระดับประเทศบ่อยครั้ง มีเครือข่ายสมาคมในองค์กรที่ติดต่อกัน มีโอกาสเลือกชมและเลือกสินค้าไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ง่าย ซึ่งจะมีความสามารถในการดำเนินการและสะดวก ซึ่งสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ไปส่งออกได้ แต่ไม่จำเป็นต้องให้สมาชิกดำเนินการเอง แต่ระบบการทำงาน ต้องสอดคล้องกันกับการเปลี่ยนแปลง หากวิสาหกิจชุมชนทำได้ ก็จะเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันได้

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 5

เห็นด้วยกับกรอบแนวคิดการวิจัยดังกล่าว และสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้ง 2 ท่าน คือ ลำดับที่ 1 และ 2 คิดว่าตัวแปรที่ศึกษาในกรอบได้มีการทบทวนวรรณกรรมมาเป็นอย่างดีแล้ว และเป็นทฤษฎีทางวิชาการ แต่ขอแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เรื่องระบบการทำงานของวิสาหกิจชุมชนเอง จะมีอิทธิพลที่ส่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก เพราะส่วนใหญ่สินค้าที่ผลิตจากทรัพยากรของชุมชนเองน่าสนใจอยู่แล้ว และมีคุณค่าในตัว แต่ศักยภาพของระบบการบริหารจัดการการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ควรเพิ่มเติมความรู้ให้เป็นระบบมากขึ้น

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 6

เห็นด้วยกับกรอบแนวคิดการวิจัยดังกล่าว และสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ทั้ง 4 ท่าน คือ ลำดับที่ 1, 2, 3 และ 4 แต่ก็มีความเห็นเพิ่มเติมในเรื่องของทรัพยากรความรู้ เป็นองค์ความรู้ไปต่อยอด แหล่งความรู้หลักในการผลิตได้มาจากองค์ความรู้ชาติพันธุ์ ภูมิปัญญา นักวิชาการมาอยากเข้าร่วมสมาคมหรือชมรม ที่เป็นเครือข่ายเพื่อได้รับการผลักดันนำไปสู่การเอื้ออำนวยให้เกิดการส่งออกได้ง่ายขึ้น ความเป็นธรรมชาติในสิ่งที่ทำอยู่ทุกวันมันคืออยู่แล้ว แต่จะอย่างไรให้การทำงานของวิสาหกิจชุมชนเป็นระบบมากขึ้น เพราะมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หากมีช่องทางที่เป็นระบบ คงนำไปสู่ความสามารถทางการแข่งขัน และสร้างผลกำไรหรือยอดขายให้เพิ่มมากขึ้น

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 7

เห็นด้วยกับกรอบแนวคิดการวิจัยดังกล่าว และมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกท่าน และได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ยืนยันว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีทรัพยากรพื้นฐาน ทั้งทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรแหล่งเงินทุน และทรัพยากรความรู้ มีการจัดการระบบการวางแผนร่วมกันในกลุ่ม ระบบฐานข้อมูลเบื้องต้นได้จากแหล่งชุมชน ระบบควบคุมคุณภาพการผลิต เช่นการให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยสินค้าที่มีคุณภาพของภูมิปัญญา พร้อมทั้งจะมีการเปลี่ยน

แปลงทางธุรกิจ แต่ต้องมีผู้ที่มีความรู้ทางด้านวิชาการและแนวทางในการปฏิบัติ หรือให้แนวคิดในการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ อาจจะเป็นการอบรมให้ความรู้ หรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเข้ามาส่งเสริม หากถามว่าวิสาหกิจชุมชนพร้อมในการเปลี่ยนแปลง เพราะต้องการพัฒนา และเชื่อว่าหากมีการสนับสนุนดังกล่าวจะนำไปสู่ความสามารถทางการแข่งขัน หรือเพิ่มศักยภาพในการประกอบการวิสาหกิจชุมชน และผลการดำเนินงานที่ดีก็ตามมาเอง

ผลจากการสนทนากลุ่ม ประเด็นที่ 2

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแต่ละท่าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ตัวแปรแต่ละตัว (ตามเอกสารสรุป) ว่าสอดคล้องกับบริบทของประเทศเราหรือไม่ อย่างไร และควรมีตัวบ่งชี้ใด เพิ่มเติมสรุปได้ดังนี้

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 1

แสดงความคิดเห็นว่า ตัวบ่งชี้ของตัวแปรแต่ละตัว มีความเหมาะสมคืออยู่แล้ว เพราะผ่านการศึกษาและทบทวนผลงานทางวิชาการ และผ่านการสังเคราะห์มาเป็นอย่างดีของผู้วิจัย ถึงแม้ว่าจะเป็นกรอบแนวความคิดของต่างประเทศเป็นหลักก็ตาม แต่ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบริบทของเราได้เป็นอย่างดี ตัวแปรทรัพยากรพื้นฐานเป็นตัวกำหนดตำแหน่งของวิสาหกิจชุมชนไว้แล้วว่าควรอยู่ระดับภาค ระดับประเทศ หรือระดับส่งออกระหว่างประเทศ เน้นย้ำว่าตัวแปรทรัพยากรพื้นฐานสำคัญที่สุด ตัวแปรการควบคุมคุณภาพการผลิต ไปสู่การท่องเที่ยวแบบบูรณาการ กระแสการขายที่พึก แหล่งเรียนรู้ มาตรฐานของโฮมสเตย์ สินค้า OTOP ถ้าจะยกระดับคุณภาพของสินค้า จำเป็นต้องมีเครือข่ายหรือองค์กร หน่วยงานรับรองมาตรฐานต่าง ๆ และส่งเสริมสนับสนุนเชื่อมโยงการดำเนินงานให้ ตัวแปรการส่งเสริมการส่งออกของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนไม่จำเป็นต้องไปส่งออกเอง มีตัวแทนเป็นผู้ส่งออก อาจจะเป็นองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ กำลังการผลิตของผู้ประกอบการเพียงพอหรือไม่ ภาครัฐส่งเสริม เป็นแค่กลไก ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการ ต้องทำให้เป็นเครือข่ายให้ได้ จึงจะมีพลังช่วยและรองรับ บางครั้งผู้ประกอบการรอแค่ภาครัฐมากเกินไป

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 2

แสดงความคิดเห็นว่า ตัวบ่งชี้ของตัวแปรแต่ละตัว ถือได้ว่าเหมาะสมอยู่แล้ว เพราะได้ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ของผู้วิจัยมาเป็นอย่างดี ตัวแปรทรัพยากรกายภาพ วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ตัวแปรทรัพยากรมนุษย์ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงธุรกิจและสร้างความสามารถทางการแข่งขันได้ ขึ้นอยู่กับสมาชิกในวิสาหกิจชุมชนเอง ส่วนตัวแปรทรัพยากรแหล่งเงินทุน ส่วนใหญ่จะเป็นทุนส่วนตัว หน่วยงานของรัฐสนับสนุนบ้าง แต่จะไม่เน้นการกู้ การพัฒนาแหล่งเงินทุนก็เป็นอีกประเด็นในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรความรู้ ส่วนใหญ่เป็นความรู้เดิมมาจากชาติพันธุ์ และมีหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกมาต่อยอดและเพิ่มเติม ด้านการส่งเสริมการส่งออก จะเป็นสิ่งที่ยากสำหรับวิสาหกิจชุมชน เราจะสามารถ

ส่งออกได้ก็ต่อเมื่อ วิชาหกิจชุมชนผลักดันสินค้าของตนเองออกองค์กรใหญ่ เช่น ผลักออกมาอยู่ใน OTOP จังหวัด การท่องเที่ยว เข้ามาเป็นสมาชิกในสมาคมหรือสร้างเครือข่าย

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 3

แสดงความคิดเห็นด้วยกับ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้ง 2 ท่าน แต่ได้แสดงความคิดเห็นถึงตัวบ่งชี้ การส่งเสริมการส่งออก จำเป็นต้องสอดคล้องกับตัวผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่จะส่งออกด้วย เนื่องจากมีเกณฑ์มาตรฐานหรือเงื่อนไขในการขนส่งสินค้า จำเป็นต้องมีการพัฒนาสินค้าและแปรรูปสินค้า กลุ่มวิชาหกิจชุมชนควรมีการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ด้วย

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 4

แสดงความคิดเห็นด้วยกับตัวบ่งชี้ของตัวแปรแต่ละตัว สอดคล้องกับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ทั้ง 3 ท่านก่อนนี้ แต่ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมถึงตัวบ่งชี้การส่งออก น่าจะมีตัวแปรที่บ่งชี้ถึงเครือข่าย เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมกลุ่มวิชาหกิจชุมชนในด้านการส่งออกให้ง่ายขึ้น ลดขั้นตอนกระบวนการและสะดวกต่อการส่งออกสินค้ากลุ่มวิชาหกิจชุมชน

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 5

แสดงความคิดเห็นด้วยกับตัวบ่งชี้ของตัวแปรแต่ละตัว สอดคล้องกับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ทั้ง 4 ท่าน แต่ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมสนับสนุนตัวบ่งชี้ของตัวแปรระบบการทำงานของวิชาหกิจชุมชนเอง จะมีอิทธิพลที่ส่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก เพราะส่วนใหญ่สินค้าที่ผลิตจากทรัพยากรของชุมชนเองน่าสนใจอยู่แล้ว และมีคุณค่าในตัว แต่ศักยภาพของระบบการบริหารจัดการ การทำงานของกลุ่มวิชาหกิจชุมชนที่ควรเพิ่มเติมความรู้ให้เป็นระบบมากขึ้น

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 6

แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกท่าน และได้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนความคิดเห็นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 2 ในประเด็นของตัวบ่งชี้ ด้านทรัพยากรพื้นฐาน ที่กลุ่มวิชาหกิจชุมชนมีศักยภาพ และตัวบ่งชี้ด้านการส่งออก เห็นด้วยว่าหากมีหน่วยงานภายนอกมาเป็นเครือข่าย จะทำให้การดำเนินการเปลี่ยนแปลงธุรกิจครั้งนี้ มีความเป็นไปได้

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 7

แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกท่าน และได้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนความคิดเห็นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มท่านที่ 2 และ 6 ในประเด็นของตัวบ่งชี้ ด้านทรัพยากรพื้นฐาน ที่กลุ่มวิชาหกิจชุมชนมีศักยภาพ และตัวบ่งชี้ด้านการส่งออก เห็นด้วยว่าหากมีหน่วยงานภายนอกมาเป็นเครือข่าย จะทำให้การดำเนินการเปลี่ยนแปลงธุรกิจครั้งนี้ มีความเป็นไปได้

ผลจากการสนทนากลุ่ม ตัวแบบการพัฒนาวิชาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน ไปสู่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในคำถามของผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม 2 ประเด็นดังกล่าว คือ

ประเด็นที่ 1 ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแต่ละท่าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง ตัวแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันไปสู่ธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ประเด็นที่ 2 ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแต่ละท่าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ตัวแปรแต่ละตัว (ตามเอกสารสรุป) ว่าสอดคล้องกับบริบทของประเทศเราหรือไม่ อย่างไร และควรมีตัวบ่งชี้ใดเพิ่มเติม ผู้วิจัยสามารถสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรในแต่ละด้าน ได้ดังต่อไปนี้

(1) ด้านทรัพยากรพื้นฐาน (RSB) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว สรุปได้ว่า ทรัพยากรกายภาพ (RPRP) ทรัพยากรมนุษย์ (RHRH) ทรัพยากรแหล่งเงินทุน (RFRF) และ ทรัพยากรความรู้ (RKRH) นั้น มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นตัวกำหนดผู้ประกอบการไว้แล้วว่าควร อยู่ระดับภาค ประเทศ ส่งออกระหว่างประเทศ ทั้งสมาชิก และความรู้ชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาที่มี

(2) ด้านระบบการทำงาน (WKS) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว สรุปได้ว่า ระบบการวางแผน (WPSP) ระบบฐานข้อมูล (WDSD) และระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิต (WQSP) นั้น ระบบการวางแผนที่ดี ภายใต้ระบบฐานข้อมูลหลักของชุมชน เบื้องต้นเป็น สิ่งที่น่าไปสู่การกำหนดประเภทตัวสินค้า ว่ามีคุณภาพได้คุณค่าตามตัวสินค้า อัตลักษณ์ของสินค้าเป็น ของชุมชน และได้คุณภาพเหมาะสมกับการส่งออก เพราะตัวคุณภาพสินค้าเป็นตัวกำหนด ว่าระบบ การทำงานจะไปในทิศทางไหน

(3) ด้านบทบาทของภาครัฐ (GOR) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นในเรื่อง ดังกล่าว สรุปได้ว่า การรับรู้และการใช้ประโยชน์การส่งเสริมและสนับสนุนจากนโยบายของภาครัฐ (GGSG) และส่งเสริมการส่งออก (GESE) นั้น การส่งเสริมและสนับสนุนของภาครัฐเป็นเพียงกลไก ขับเคลื่อนภายนอก แต่ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสินค้าของผู้ประกอบการจะเป็นตัวบอกตำแหน่ง และการ สร้างเครือข่ายเพื่อผลักดันสินค้าของกลุ่ม โดยให้องค์กรใหญ่ เช่น สมาคม หรือผู้ประกอบการอื่น ๆ ผลักออกตลาดที่กว้างมากขึ้น ภาวคดีต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ภายนอกได้สัมผัสสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน

(4) ด้านการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ (BTF) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นใน เรื่องดังกล่าว สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงรูปแบบกลยุทธ์ (TSTS) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงาน (TOTO) และการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรม (TITD) นั้น วิสาหกิจชุมชนมีความพร้อม ที่จะเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์หรือแผนงานในการดำเนินงาน และเปิดรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ นวัตกรรมทางความคิด เพื่อพัฒนากลุ่มและสินค้าให้ออกสู่ตลาดเพิ่มมากขึ้น

(5) ด้านความสามารถทางการแข่งขัน (COM) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็น ในเรื่องดังกล่าว สรุปได้ว่า การสร้างความแตกต่าง (CDEF) การลดต้นทุน (CCPC) ตลาดเฉพาะกลุ่ม (CFPC) นั้น สินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ มีความเป็นชาติพันธุ์ และภูมิปัญญาดั้งเดิม มีความแตกต่างตามพื้นที่ เป็นการพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันได้ในตัว

(6) ด้านผลการดำเนินงานขององค์กร (PFM) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว สรุปได้ว่า ด้านการเงิน (PEPI) ด้านลูกค้า (PCPF) ด้านกระบวนการภายใน (PCPI) ด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโต (PLPD) นั้น ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชน ก่อนข้างเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการเปลี่ยนแปลง ภายใต้ทรัพยากรพื้นฐาน ระบบการทำงาน และบทบาทของภาครัฐที่เข้ามาส่งเสริม จะเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันได้ ส่งผลให้ด้านการเงิน ด้านลูกค้า กระบวนการภายใน มาพร้อมกับการเรียนรู้และวิสาหกิจชุมชนเกิดการเจริญเติบโต

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ตัวแบบการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันวิสาหกิจชุมชนประเภทผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายในประเทศไทย สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

1. ทรัพยากรพื้นฐาน ประกอบด้วย ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรแหล่งเงินทุน และทรัพยากรความรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 แสดงว่า วิสาหกิจชุมชนมีการอนุรักษ์ พื้นฟู และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ทำให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน นำวัตถุดิบจากแหล่งชุมชน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์การผลิต มีการบริหารจัดการ โครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กฎระเบียบ ระบบการทำงาน และกิจกรรมภายใน มีขวัญและกำลังใจและพึงพอใจในบทบาทหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ได้รับการสนับสนุนเงินทุนบางส่วนจากภายนอก สามารถจัดหาระดมทุนในรูปแบบหุ้นตามที่กำหนดไว้ได้ สมาชิกมีการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองด้วยความมุ่งมั่นและจริงจัง และผสมผสานกับภูมิปัญญาให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ สามารถนำความรู้ ความสามารถมาใช้ในด้านการจัดการการผลิต ให้เกิดผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม และเอื้อต่อความสามารถทางการแข่งขันได้ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกลยุทธ์ของวิสาหกิจชุมชนเป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ และพันธกิจ การบริหารจัดการ การผลิต สินค้าและบริการให้สอดคล้องกับสภาพการแข่งขันได้ สมาชิกสามารถนำการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้เป็นจริงได้ สามารถจัดหาหรือเพิ่มช่องทางใหม่ ๆ ตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ สามารถพัฒนารูปแบบหรือกระบวนการทำงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการซื้อ-ขาย ของตลาดได้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ Barney, (2012) ทรัพยากรที่เป็นสินทรัพย์ (Assets) ความสามารถ (Capabilities) กระบวนการทำงานในองค์กร (Organization process) เอกลักษณะหรือคุณสมบัติของธุรกิจ (Firm Attributes) ข้อมูลสารสนเทศ (Information) ความรู้ (Knowledge) ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้ องค์กรสามารถใช้ประโยชน์และสามารถควบคุมได้ การเชื่อมโยงและการได้เปรียบในการแข่งขัน

อย่างยั่งยืน สี่ตัวชี้วัดเชิงประจักษ์นี้เป็นตัวแสดงถึงศักยภาพของแหล่งข้อมูลขององค์กรที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนได้ สอดคล้องกับ Phasuk, (2014) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของทิศทางตลาดและการวางแผนทางการเรียนรู้และประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรขนาดกลางในด้านนวัตกรรมและประสิทธิภาพของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลาง เพื่อพัฒนารูปแบบเชิงสาเหตุของทิศทางตลาดและการวางแผนทางการเรียนรู้ที่มีผลต่อนวัตกรรมและประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรธุรกิจ

ซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับวรรณกรรมที่สนับสนุนว่า ทรัพยากรพื้นฐานมีอิทธิพลทางตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ โดยมีงานวิจัยที่สนับสนุนผลการวิจัย ครั้งนี้ เช่น Kohtamäki, Kraus, Mäkelä, & Rönkkö, (2012) จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการวางแผนเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมในเชิงบวกส่งผลกระทบต่อความมุ่งมั่นของบุคลากรในการดำเนินกลยุทธ์ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร แต่ตามการวิเคราะห์การวางแผนกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ขององค์กร แม้การเรียนรู้ขององค์กรไม่ได้มีผลกระทบในเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Weirich & Andera, (2013) ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสร้างผลกระทบที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจ องค์กรธุรกิจต้องสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การดำเนินงานของแต่ละกิจกรรมตามหน้าที่ทางธุรกิจ เช่น การเงิน การตลาด การดำเนินงาน และทรัพยากรบุคคลได้รับความสนใจนำมาใช้ประกอบการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ (Strategic Operations) เพื่อพัฒนาและธำรงรักษาความสามารถทางการแข่งขัน (Competitive Ability) ขององค์กรการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกัน (Harmony) ระหว่างโครงสร้างองค์กร กลยุทธ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นงานที่มีความซับซ้อนและละเอียดอ่อนสูง การกำหนดและการวางแผนกลยุทธ์ (Strategy Formulation and Planning) เราสามารถกล่าวได้ว่า ทรัพยากรพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดกลยุทธ์มีอยู่ 3 ประการ คือ สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน และเป้าหมายขององค์กร เนื่องจาก เป้าหมายจะให้ภาพที่ชัดเจนถึงความต้องการ ในขณะที่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจะทำให้ทราบถึงศักยภาพขององค์กร และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เช่นเดียวกับ Knoblen, (2011) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรกายภาพในมุมมองทรัพยากรพื้นฐาน ซึ่งให้เห็นว่าการพึ่งพาทรัพยากรภายนอก ให้ผลการดำเนินงานไม่ดีเท่าการใช้ทรัพยากรภายในที่แข็งแกร่ง สอดคล้องกับ Wang & Wang, (2012) กล่าวไว้ว่า การแบ่งปันความรู้ไม่เพียงแต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยตรง แต่ยังมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานที่กระชับ ดังผลวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คณะวิทยาการจัดการ (2552) ในภาพรวมปัญหาของวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้า OTOP พบว่า เกิดจากความไม่เอาใจจริงเอาใจในการพัฒนาของคนในกลุ่ม OTOP เอง

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของทรัพยากรพื้นฐานที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ พบว่า ทรัพยากรพื้นฐานมีค่าอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจในระดับไม่สูงมากนัก โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.14 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากไม่ใช่เพียงปัจจัยทรัพยากรพื้นฐานในการดำเนินงานเท่านั้น ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Amit & Schoemaker, (2012), QuickMBA, (2010) ระบบการทำงานขององค์กรในด้านการจัดการทรัพยากร เป็นแหล่งของความได้เปรียบทางการแข่งขันได้เช่นกัน Kohtamäki, Kraus, Mäkelä & Rönkkö, (2012) พบว่า การวางแผนที่ดีมีความสัมพันธ์กับการเติบโตของยอดขาย องค์กรที่มีการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ จะมีผลการดำเนินงานที่ดีกว่าองค์กรที่ไม่มีการวางแผน Kaleka, (2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับระบบการทำงาน ในด้านของฐานข้อมูล โดยเฉพาะฐานข้อมูลด้านการตลาด และปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ก็น่าจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนไม่มากนัก

สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่ม พบว่า ตัวแปรทรัพยากรพื้นฐานเป็นตัวกำหนดตำแหน่งของวิสาหกิจชุมชนไว้แล้ว เน้นย้ำว่าตัวแปรทรัพยากรพื้นฐานสำคัญที่สุด มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการประกอบการของวิสาหกิจชุมชนและนำไปสู่ความสามารถทางการแข่งขันได้ ทรัพยากรความรู้ เป็นองค์ความรู้ไปต่อยอด แหล่งความรู้หลักในการผลิต ได้มาจากองค์ความรู้ชาติพันธุ์ ภูมิปัญญา ความเป็นธรรมชาติในสิ่งที่ทำอยู่ทุกวันมันคืออยู่แล้ว แต่จะอย่างไรให้การทำงานของวิสาหกิจชุมชนเป็นระบบมากขึ้น เพราะมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

2. ระบบการทำงาน ประกอบด้วย ระบบการวางแผน ระบบฐานข้อมูล ระบบควบคุมคุณภาพ มีอิทธิพลทางตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 แสดงว่า วิสาหกิจชุมชนมีการวางแผน กำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาวไว้มีการแบ่งหน้าที่ของสมาชิกไว้อย่างชัดเจน สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกฎระเบียบหรือข้อบังคับ กระบวนการบริหารจัดการ การผลิต มีการจัดทำแผนการดำเนินงานบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการบันทึกฐานข้อมูลเพื่อการควบคุมและตรวจสอบระบบบัญชี/การเงิน ข้อมูลของลูกค้าไว้อย่างเป็นระบบ มาใช้สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง วัตถุประสงค์ กระบวนการผลิต และการบริหารสินค้าคงคลัง ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบกลยุทธ์ เป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ และพันธกิจได้ สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การบริหารจัดการและการผลิตให้สอดคล้องกับสภาพการแข่งขันอย่างมีส่วนร่วม โดยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงาน เช่น สินค้าและบริการ จัดหาหรือเพิ่มช่องทางใหม่ ๆ เพื่อสะดวกในการซื้อหรือใช้บริการของลูกค้า สร้างความแตกต่างและโดดเด่นในสินค้าและบริการ ให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ เพื่อตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ ประกอบกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

มาเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสินค้าและบริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการซื้อ-ขาย ของตลาดได้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ Talib, Rahman & Qureshi, (2013) กล่าวไว้ว่าการปฏิบัติการควบคุมคุณภาพ พบว่ามีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานบางส่วนที่มีคุณภาพของการให้บริการ เช่น ระบบคุณภาพการฝึกอบรม และการศึกษาการทำงานเป็นทีม และการเปรียบเทียบพบว่ามี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานที่มีคุณภาพ

ซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับวรรณกรรมที่สนับสนุนว่า ระบบการทำงาน มีอิทธิพลทางตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ โดยมีงานวิจัยที่สนับสนุนผลการวิจัยครั้งนี้ เช่น Camisón & Villar-López, (2014) ระบบการทำงานเป็นกระบวนการ และการปฏิบัติงานประจำขององค์กรในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การวางแผนที่ดี การมีระบบฐานข้อมูลที่ดี การมีระบบควบคุมคุณภาพ ด้านการผลิต การมีระบบการทำงานที่ดีจะทำให้เกิดผลผลิต คุณภาพและนวัตกรรมที่ดี ซึ่งทำให้บรรลุถึงผลการดำเนินงานที่ยอดเยี่ยม Camisón & Villar-López, (2014) ได้รับการพิจารณาให้เป็นลักษณะเฉพาะในการที่องค์กรดำเนินการระบบทำงานตาม โอกาสหรือเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่รายการใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gomez, Semansky & Isakov, (2014) พบว่า กระแสศักยภาพผู้ประกอบการ ธุรกิจขนาดเล็ก การมีระบบการทำงานที่เป็นระบบการวางแผน และระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิตมีผลกระทบในเชิงบวกต่อความสามารถทางการแข่งขัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lin, Lee & Tai, (2012) กล่าวไว้ว่า การมีระบบการทำงานที่ดีจะทำให้เกิดผลผลิต คุณภาพ และนวัตกรรมที่ดี ซึ่งทำให้บรรลุถึงผลการดำเนินงานที่ยอดเยี่ยม และกระบวนการทำงานที่ดีจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sadatsafavi & Walewski, (2013) กล่าวไว้ว่า การพัฒนา กลยุทธ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์และการปรับปรุงการปฏิบัติงาน การใช้ประโยชน์ จากการทำงานร่วมกัน ระหว่างกลยุทธ์ขององค์กรและการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีระบบการบริหาร ทรัพยากรสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลในเชิงบวกกับการปฏิบัติงานและทัศนคติและพฤติกรรมการทำงาน ของพนักงาน เป็นกลไกในการปรับปรุงผลการดำเนินงานขององค์กร สอดคล้องกับ ชันขมัย เจริญกุล, (2557) กล่าวไว้ว่า ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับระบบการเงินและบัญชี มีการจัดทำงบการเงิน ให้ถูกต้องในทุกปี เพื่อให้สามารถวางแผนและควบคุมการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของระบบการทำงานที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ทางธุรกิจ พบว่า ระบบการทำงานมีค่าอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจระดับ ปานกลาง โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.54 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากระบบการทำงาน เป็นการวางแผน มีฐานข้อมูลภายในและภายนอก มีระบบ ควบคุมคุณภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการภายในองค์กร แต่เป็นเพียงการจัดการภายในองค์กรเท่านั้น ซึ่ง มีปัจจัยอื่น ๆ ภายนอกที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Alter, (2013) กล่าวว่า "ระบบงาน" เป็นหน่วยธรรมชาติของการวิเคราะห์สำหรับการ คิดเกี่ยวกับระบบในองค์กร ในการจัดตั้งขององค์กรการทำงานเป็นโปรแกรมของมนุษย์ในการ

ให้ข้อมูลทางกายภาพและทรัพยากรอื่น ๆ ในการผลิตผลิตภัณฑ์และบริการ ระบบการทำงานเป็นระบบการทำงานร่วมกันของมนุษย์และ/ หรือเครื่องทำงาน (กระบวนการและกิจกรรม) โดยใช้ข้อมูลเทคโนโลยีและทรัพยากรอื่น ๆ ในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เฉพาะเจาะจง/ บริการสำหรับเฉพาะภายในและ/ หรือลูกค้าภายนอก อาจกล่าวได้ว่า ควรมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาดำเนินงานในระบบการทำงานขององค์กร สอดคล้องกับ Goetsch & Davis, (2014)

สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่ม พบว่า เน้นย้ำว่าตัวแปรทรัพยากรพื้นฐานสำคัญที่สุด มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการประกอบการของวิสาหกิจชุมชน การควบคุมคุณภาพการผลิต หรือระบบการทำงานไปสู่การท่องเที่ยวแบบบูรณาการ กระแสการขายที่พึก แหล่งเรียนรู้ มาตรฐานของโฮมสเตย์ควบคู่ไปกับการขายสินค้า OTOP แต่จะอย่างไรให้การทำงานของวิสาหกิจชุมชนเป็นระบบมากขึ้น เพราะมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

3. บทบาทของภาครัฐ ประกอบด้วย การรับรู้และการใช้ประโยชน์การส่งเสริมและสนับสนุนจากนโยบายของภาครัฐ ส่งเสริมการส่งออก มีอิทธิพลทางตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 แสดงว่า การรับรู้นโยบาย ข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม การให้คำปรึกษา/ แนะนำของภาครัฐ สามารถนำไปสู่การประเมินประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับระบบการผลิต ด้านเครื่องมือเครื่องจักร จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการที่ได้มาตรฐานและรวดเร็วทันความต้องการของลูกค้า เป็นการเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนได้ กิจกรรมการส่งออกของภาครัฐทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการ (Value Added) เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายและเครือข่ายเพิ่มมากขึ้น เป็นการขยายกำลังผลิต ย่อมเป็นการช่วยลดต้นทุนต่อหน่วยให้ต่ำลง ส่งผลให้สินค้าและบริการมีความน่าเชื่อถือ และเชื่อมั่นในการลงทุนเพิ่มมากขึ้น วิสาหกิจชุมชนจะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงองค์กรได้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญเช่นกัน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ด้านรูปแบบกลยุทธ์เป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจได้ สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การบริหารจัดการและการผลิตให้สอดคล้องกับสภาพการแข่งขันอย่างมีส่วนร่วม โดยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงาน เช่น สินค้าและบริการ จัดหาหรือเพิ่มช่องทางใหม่ ๆ เพื่อสะดวกในการซื้อหรือใช้บริการของลูกค้า สร้างความแตกต่างและโดดเด่นในสินค้าและบริการ ให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ เพื่อตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ ประกอบกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม มาเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสินค้าและบริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการซื้อ-ขาย ของตลาดได้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ Corbett, (2015) รูปแบบการดำเนินงาน ที่จะมีการจัดการในองค์กร และได้รับการจ้างจากแหล่งภายนอกซึ่งเป็นพันธมิตรจะมีความสำคัญมากที่สุดและวิธีการตัดสินใจที่จะทำและประสิทธิภาพที่วัดได้ สอดคล้องกับ Corbett, (2015) การเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจสามารถกำหนดเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกระบวนการขององค์กรทั้งภายในและภายนอก เพื่อที่จะยังคงอยู่ในการแข่งขันสอดคล้องกับ Jaklic, Groznik, Huber,

Svetina, Trkman & Stemberger, (2012) ซึ่งมีแนวความคิดคล้ายกับการออกแบบกระบวนการทางธุรกิจใหม่และกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่สามารถอยู่ภายใต้การสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อการปรับปรุงกระบวนการทางธุรกิจอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Bemd, (2012) และ Johannsen & Fill, (2014) กล่าวไว้ว่า ความสามารถทางการแข่งขันเป็นผลมาจากการแข่งขันภายใต้โลกาภิวัตน์ที่เพิ่มขึ้นของตลาด แนวโน้มนี้จะบังคับให้องค์กรเร่งพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มความเร็วในการออกสู่ตลาดและอัตราการตอบสนองลูกค้า สอดคล้องกับ Bemd, (2012) กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงภายใน เช่น บุคลากรและการตัดงบประมาณองค์กรบังคับให้การเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทางธุรกิจ เพื่อที่จะยังคงอยู่ในการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดหรือโครงสร้างพื้นฐานไอทีที่แข็งแกร่งยังสามารถทำหน้าที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ เทคโนโลยีสามารถแทนที่ผู้คนและกระบวนการขององค์กรที่ไม่มีประสิทธิภาพภายในองค์กร ในขณะที่สามารถประหยัดเวลาและเงิน นอกจากนี้ยังสามารถถ่ายทอดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ดังนั้น IT จึงเป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ

ซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับวรรณกรรมจำนวนมากที่สนับสนุนว่าบทบาทของภาครัฐมีอิทธิพลทางตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ โดยมีงานวิจัยที่สนับสนุนผลการวิจัยครั้งนี้ เช่น Mason & Brown, (2013) กล่าวไว้ว่า การเจริญเติบโตสูงของผู้ประกอบการส่วนหนึ่งเกิดจากการดำเนินงานของผู้ประกอบการตามโครงการนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และนโยบายนวัตกรรม ส่งผลในเชิงประจักษ์ยืนยันอย่างมีประสิทธิภาพสนับสนุนให้ธุรกิจมีการเจริญเติบโตสูงขึ้น Ahmad, (2014) กล่าวไว้ว่า ตามการรับรู้ของผู้ประกอบการ สรุปได้ว่าการสนับสนุนจากรัฐบาล จะมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องในเชิงบวกกับการรับรู้ความช่วยเหลือของผู้ประกอบการในระดับจุลภาค ส่วนการรับรู้ความช่วยเหลือจากรัฐบาลในระดับมหภาค เป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการบริหารจัดการที่ดี ผลกระทบต่อปัจจัยพื้นฐานของความได้เปรียบในการแข่งขันสามารถเป็นได้ทั้งทางบวกหรือลบ ดังนั้น รัฐบาลควรพยายามสร้างสรรค์ (นโยบาย) ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม และสนับสนุนความสามารถทางการแข่งขันมากกว่าการผูกขาดของธุรกิจเล็ก สอดคล้องกับ จิตรพร มหาอินทร์ และคณะ, (2554) พบว่า ภาครัฐควรให้การสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านเงินทุน ความรู้ในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด และการประชาสัมพันธ์

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของบทบาทของภาครัฐที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ พบว่า บทบาทของภาครัฐมีค่าอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจในระดับไม่สูงมากนัก โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.30 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องจากบทบาทของภาครัฐหรือการทำงานของภาครัฐ ยังไปช่วยส่งเสริมและสนับสนุนยังไม่ตรงจุดหรือต่อเนื่อง หรืออาจจะมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ดังเช่นงานวิจัยของ Geyer, Coetzee, Du Plessis, Donaldson & Nijkamp,

(2011) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และปัจจัยทางการเมืองอาจจะมียุทธศาสตร์ในการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการกระจายของธุรกิจอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในเมืองที่มีขนาดกลางที่มีธุรกิจขนาดเล็กจำนวนมาก ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐ ซึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงของผู้นำทางการเมือง ซึ่งจะเห็นได้ว่า นโยบายของรัฐบาลที่เกิดจากนักการเมืองส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและกระทบกับธุรกิจขนาดเล็ก เพื่อความอยู่รอดจำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจในกลยุทธ์หรือการดำเนินงานขององค์กรขนาดเล็ก เช่นเดียวกับที่ หอการค้าจังหวัดตาก (ม.ป.ป.) รายงานไว้ว่า สภาพแวดล้อมในตลาดโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เช่น มีการแข่งขันทางการค้ารายใหม่ ๆ ที่สามารถผลิตสินค้าได้ในราคาต่ำกว่าไทยและมีการพัฒนาคุณภาพสินค้ามากขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้น ไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับกลยุทธ์และยกระดับความสามารถในการผลิต และการตลาดเพื่อการส่งออกให้สูงขึ้น เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาด ปัจจุบันสินค้า OTOP เป็นที่ต้องการในตลาดในต่างประเทศ โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มเครื่องสำอาง เครื่องประดับเงิน เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร และเคหะสิ่งทอ ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ในปี 2547 ไทยส่งออกสินค้า OTOP เป็นมูลค่า 874 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัวร้อยละ 16.2 และคาดว่าปี 2548 มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนดังนี้ 1. สินค้า OTOP เป็นสินค้าส่งออกที่มีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากความนิยมของชาวต่างชาติในสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย ซึ่งมีคุณค่าและเอกลักษณ์เฉพาะตัว ขณะที่ต้นทุนในการผลิตต่ำเนื่องจากค่าจ้างแรงงานถูกและใช้วัตถุดิบภายในประเทศ 2. รัฐบาลมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและการส่งออกสินค้า OTOP อย่างจริงจัง อาทิ มาตรการส่งเสริมการลงทุน สำนักคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Office of the Board of Investment: BOI) ได้ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) รวมถึงกิจการการผลิตสินค้า OTOP ที่ได้มาตรฐานการผลิตชุมชน (มผช.) โดยให้สิทธิประโยชน์ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 8 ปี โดยไม่จำกัดเขตลงทุนและมูลค่าภาษีที่ได้รับการยกเว้น รวมทั้งยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรนำเข้าเพื่อการผลิตสินค้า OTOP มาตรการสนับสนุนการผลิต กระทรวงอุตสาหกรรมได้สนับสนุนฝึกอบรม ความรู้ด้านการผลิต การจัดการ และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้ผลิตระดับรากหญ้า ภายใต้โครงการ Smart OTOP มาตรการส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ ได้จัดทำโครงการ Thailand Plaza (THP) เพื่อสร้างช่องทางการจำหน่ายสินค้าถาวรให้แก่สินค้าทั้งในและต่างประเทศและสนับสนุนการจำหน่ายผ่านรายการโทรทัศน์และร้านอาหารไทยในต่างประเทศ

สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่ม พบว่า ถ้าจะยกระดับคุณภาพของสินค้าและกลุ่ม จำเป็นต้องมีเครือข่ายหรือองค์กร หน่วยงานรับรองมาตรฐานต่าง ๆ และส่งเสริมสนับสนุนเชื่อมโยงการค้าดำเนินงานให้ ซึ่งสอดคล้องกับตัวแปรการส่งเสริมของหน่วยงานรัฐ ด้านการส่งออก ผู้ประกอบการไม่จำเป็นต้องส่งออกเอง มีตัวแทนเป็นผู้ส่งออกซึ่งอาจจะเป็นองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ